

Використані джерела:

1. Обуховский К. Психология влечений человека (пер. с польского) / К. Обуховский. – М. : “Прогресс”, 1972.
2. Мясищев В. Н. Психология отношений / В. Н. Мясищев / под ред. А. А. Бодалева. – М. : Институт практической психологии, 1995.
3. Миллер Н. Приобретенные побуждения и подкрепления, в кн. : Экспериментальная психология. Т. 1 / Н. Миллер. – М., 1960.
4. Альбуханова-Славская К. А. Личностный аспект проблемы общения / К. А. Альбуханова-Славская // Проблема общения в психологии. – М., 1981.

Можайкина Е. С. Влияние общения на формирование норм поведения несовершеннолетних

В статье рассматривается место и роль общения в формировании норм поведения несовершеннолетних. Раскрыты основные функции общения, которые оказывают влияние на социализацию личности.

Ключевые слова: общение, нормы поведения, подростковый возраст, социальные нормы, самореализация.

L. Moghaikina. The influence of communication on the formation of underage behaviour norms
The article deals with a place and role of communication on the formation of underage behaviour norms. The main functions of communication influencing socialization of a person are revealed.

Key words: communication, behaviour norms, adolescence, social norms, self-fulfillment.

Плакса Н. О.

Національна академія внутрішніх справ України

**ВІКТИМІЗАЦІЯ В СТРУКТУРІ МЕХАНІЗМУ ЗАПОБІГАННЯ
ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ В УКРАЇНІ**

В даній статті досліджуються питання, які пов'язані із перетворенням індивідів в жертв торгівлі людьми, та застосування відповідних даних при моделюванні закону з протидії торгівлі людьми в Україні. Зроблено спробу аналізу передумов поширення цього явища, з'ясування потенційної групи ризику.

Ключові слова: віктимізація, жертва, торгівля людьми, запобігання.

Останнім часом все більше приділяється уваги вивченню проблем соціально-психологічних факторів і передумов виникнення конфліктності, агресії, злочинності, зокрема – проблема виявлення причин поведінки, яка сприяє розгортанню конфліктної взаємодії та пошуку шляхів запобігання віктимізації. В кримінологічній літературі особливої актуальності набувають питання дослідження особливостей поведінки й особистості жертв злочинів, та активнішого включення в процес запобігання злочинності заходів віктимологічної профілактики.

Для багатьох людей проблема віктимізації жертв торгівлі людьми є незрозумілою і неприйнятною. Українці найчастіше стають жертвами торгівлі людьми з метою сексуальної експлуатації, примусової праці та жебракування; також, є випадки насильного вилучення внутрішніх органів, залучення до кримінальної діяльності примусової участі в збройних конфліктах [1]. Наша країна, зрозуміло, не може стояти

осторонь даних проблем, і повинна запобігати віктимізації жертв торгівлі людьми. Але, на жаль, поки що, Україна не готова до цього: відсутність законодавчої бази, а саме в Україні немає комплексного закону з протидії торгівлі людьми, а державна програма, спрямована на протидію даному явищу, закінчилася в кінці 2010 року [2]. Нової ж програми поки що немає. В той час, коли набирає обертів економічна нестабільність в державі, з року в рік зростає кількість жертв такого бізнесу; вони потребують допомоги у вирішенні своїх проблем. Найбільш вагоме значення у справі з протидії торгівлі людьми повинно належати вивченню особи жертви торгівлі людьми, особливо процесу її віктимізації.

Слід визнати, що питанням запобігання торгівлі людьми в кримінологічно-правовій літературі приділяється достатня увага. Натомість, у сфері запобігання торгівлі людьми питання віктимізації жертви є недослідженими, хоча від їх вирішення залежить загальний успіх у протидії даному злочину. Відсутність системного та комплексного дослідження процесу запобігання віктимізації жертв торгівлі людьми в Україні зумовлює актуальність даної статті, її теоретичну та практичну важливість.

Останніми роками проблему запобігання торгівлі людьми досліджували вчені: Ю. Римаренко, Я. Кондратьєв, Ю. Шемшученко, О. Бандурка, І. Олефір, Ф. Синицин, М. Клейменов, В. Іващенко, В. Весельський та ін. Причини поширення явища торгівлі людьми вивчали: Б. Головкін, В. Батиргарєєва, Е. Стрільцов, А. Семенюта, В. Голіна, Горбунова, К. Савич, О. Удалова та ін. Питання віктимізації досліджували: В. Коновалов, М. Лелетова, Н. Невський, Д. Ривман, Л. Франк, В. Туляков та ін. [3-8].

На жаль, питання запобігання віктимізації жертв торгівлі людьми в Україні, залишається “білою плямою” в сучасній кримінологічній та віктимологічній літературі. Саме тому *метою* цієї *статті* є дослідження процесу перетворення індивідів в жертв торгівлі людьми, та застосування відповідних даних при моделюванні закону з протидії торгівлі людьми в Україні. Досягнення поставленої мети передбачає розв’язання таких завдань: аналіз класифікації жертв торгівлі людьми; визначення потенційної групи ризику жертв; виявлення передумов поширення злочину торгівлі людьми; пошук конструктивних науково-правових пропозицій з запобігання віктимізації жертв торгівлі людьми.

Тривалий час у вітчизняній правовій теорії і практиці, важливою фігурою виступала особа злочинця. Але в злочинах, завжди є інша сторона, інакше кажучи, потерпілий, без участі якого неможливий кримінальний конфлікт в широкому розумінні цього слова. У багатьох випадках його розвиток і кульмінація певною мірою підготовлені віктимною поведінкою потенційної жертви. Саме тому не можливо вивчати торгівлю людьми без оцінки ролі жертви в генезисі злочинної дії. Під час дослідження механізму запобігання торгівлі людьми значний науковий інтерес викликають проблеми віктимізації та її нейтралізації. При цьому *віктимізація* – це процес перетворення особи або групи осіб на реальну жертву або жертв злочину, а також результат такого процесу [9, с. 142]. Сучасна віктимологія як органічна частина кримінології, проявила себе в тому, що вона “від особи, яка заподіяла шкоду, стала розглядати злочин з позиції жертви, оскільки навіть винна людина стає такою (і нерідко) в силу мало залежних від неї обставин” [6, с. 7]. Даний підхід вважається перспективним, заслуговує на увагу та враховується в ході аналізу проблем

функціонування механізму запобігання злочину, оскільки він дозволяє розглядати зв'язки й відносини сторін, що взаємодіють.

У правовій літературі наголошується на значенні відомостей про жертву злочину і викладаються методичні рекомендації з вивчення її рис та характеристик [6; 7; 10; 11; 18].

Цілком можливо погодитись, що характеристика та аналіз механізму запобігання торгівлі людьми неможливі без докладних відомостей про якісні та кількісні параметри віктимізації. Ці відомості можуть стосуватися як власних (внутрішніх) якостей жертв торгівлі людьми, так і їх оточення, зв'язків, стосунків з особами торгівців тощо. Тут жертва виступає як самостійний і специфічний об'єкт дослідження, оскільки саме її певні риси часто визначають мету і мотиви вчинення торгівлі людьми, тактику вчинення даного злочину тощо.

Важливого кримінологічного значення процеси віктимізації в системі механізму запобігання торгівлі людьми набули у зв'язку з соціальними перетвореннями в Україні, в результаті яких у суспільстві відбулись революційні та еволюційні зміни. Вони становлять науково-практичний інтерес насамперед з точки зору нейтралізації (подолання) відповідних негативних тенденцій, інтеграції заходів віктимологічної профілактики в систему протидії торгівлі людьми.

Але у практичній діяльності акценти іноді зміщуються у бік особи, яка вчинила злочин. Практика протидії торгівлі людьми, що існує на сьогодні, майже не враховує особистісних якостей потенційних жертв. Свідченням цього є шаблонність, яка виявляється в тому, що працівники правоохоронних органів здійснюють попередження, припинення або запобігання торгівлі людьми без урахування вад особистості, а також накопиченого досвіду правоохоронної діяльності. Як наслідок профілактика стає безадресною, неефективною та витратною, поглинає багато часу і сил, розпоршує роботу за багатьма напрямками.

Те ж саме стосується і теоретичних розробок, де основна увага приділяється особі торгівця людьми, а характеристика потерпілого (жертви) часто ідеалізується та досконало не досліджується. Принципово не погоджуючись із даним підходом, відзначимо, що відбувається це внаслідок недооцінки значення поведінки жертви й характеру взаємодії даних учасників кримінального конфлікту, що значною мірою знижує роль кримінологічного впливу в системі механізму запобігання торгівлі людьми.

Тому, на наше глибоке переконання, при вивченні жертви торгівлі людьми необхідно враховувати закономірності віктимізації – перетворення осіб на жертв злочину – і забезпечувати комплексний підхід до вивчення фактора її жертви. З урахуванням цього, дослідника в першу чергу повинні цікавити якості, риси жертви, що мають кримінологічне значення. Поряд із відомостями про стать, вік, рід занять це також дані про особливості професійної діяльності, родинні зв'язки, сімейний стан, посадове, суспільне і матеріальне становище, статус жертви, спосіб життя, зв'язки й стосунки з різними людьми, поведінку до, в період і після вчинення злочину [12, с. 94]. Перелічені ознаки в комплексі характеризують віктимність певних категорій осіб, яка відображає здатність людини ставати об'єктом злочинного посягання, що може формуватися протягом життя або підсилюватися залежно від низки об'єктивних і суб'єктивних причин та умов, що виявляються в конкретній ситуації.

Слід зазначити, що зазначені характеристики особи не перебувають в одній площині, а утворюють складну ієрархічну систему. Оскільки, безліч ситуацій, що виникають під час вчинення торгівлі людьми, обумовлює те, що при вивченні особистості жертви даного злочину віктимологічно значущою може виявитись будь-яка з людських властивостей: від анатомічних і біологічних до психологічних і соціальних [13, с. 41]. Морально-психологічні характеристики особистості є визначальними для торгівців людьми при виборі жертв. Людина є істотою протирічливою, яка знаходиться у конфлікті сама з собою, в ній протистоять почуття свободи, рабства та панування. Бажання отримати свободу штовхає людину на певні дії, внаслідок яких вона стає рабом, заручником бажання отримати свободу, з метою свого панування в родині, довести друзям свою значущість, опираючись на матеріальні цінності. Це і призводить до того, що вона потрапляє в рабство. Людина є одночасно і царем і рабом власних бажань. Гегель в “Phänomenologie des Geistes” стверджував, що в людині є три структури свідомості, які він називає: раб, вільний, пан. Пан та раб – це корелянти, які не можуть існувати один без іншого [14].

Класифікація жертв торгівлі людьми дозволяє нам більш глибоко проаналізувати та з'ясувати сутність процесу перетворення особи або групи осіб на реальну жертву, а також результат такого процесу, визначити потенційну групу ризику жертв та можливість застосування зазначених даних під час запобігання торгівлі людьми в цілому. Вважаємо, що при розробці положень запобігання віктимізації найбільш доцільною є *класифікація жертв торгівлі людьми за наступними підставами:*

за статевою приналежністю – у 80% випадків жертвами даного злочину є жінки. Це обумовлюється тим, що метою вчинення цього злочину в Україні здебільшого виступає сексуальна експлуатація та використання у порнобізнесі, а жінки в силу своїх фізіологічних особливостей у більшій мірі ніж чоловіки здібні задовольнити попит на послуги такого роду. Також жертвами торгівлі людьми дедалі більше стають діти та чоловіки;

за віком – серед жертв цього злочину переважають жінки у віці до 25 років (майже 70%). Це обумовлюється різними факторами. Психофізіологічні особливості дитячого та підліткового віку - цікавість, жага до пригод, довірливість, сугестивність, невміння пристосовуватись до умов, у яких виникає необхідність знаходитись, безпомічність у конфліктних життєвих ситуаціях, нарешті (у ряді випадків), фізична слабкість – обумовлюють підвищену віктимність цієї вікової групи. довірливими, легковажними, схильними до авантур, морально не стійкими. У іншій масі це працездатні віком від 17 до 35 років, котрі не мають постійного заробітку в Україні та належної освіти для отримання роботи;

за рольовим статусом – особи, які займають певні посади або займаються певною діяльністю, і саме в силу специфіки своєї роботи виявляються жертвами злочинів. Так само це справедливо і відносно осіб, які не мають постійного місця роботи, або ж виконують низько кваліфіковану низькооплачувану роботу. Так, $\frac{3}{4}$ осіб, які стали жертвами торгівлі людьми, не мали постійного місця роботи, або ж займалися сезонними роботами. Сюди ж можна віднести осіб (здебільшого жінок) які займаються діяльністю, яка заборонена чинним законодавством, що веде до їх маргіналізації і, як наслідок, підвищенню рівня віктимності. Для класифікації за

рольовим положенням має значення і рівень заможності потенційних жертв. У випадку торгівлі людьми рівень віктимності починає зростати по мірі зниження рівня доходів;

в залежності від їх стосунків із злочинцем – вділяють стосунки родинні, подружні або інші інтимні, сусідські, дружні тощо. Так, встановлено, що при вчиненні торгівлі людьми у якості вербувальників здебільшого виступали особи, які знаходилися з потенційними жертвами у дружніх, а іноді навіть у родинних стосунках. Віктимологічна типовість торгівлі людьми робить доцільною запропоновану класифікацію в інтересах тактичного забезпечення і профілактики цих злочинів;

за морально-психологічними ознаками - статево розбещені, схильні до вживання наркотичних засобів та алкогольних напоїв, жадібність, агресивність, боягузтво, пасивність, довірливість, некритичність, моральна стійкість тощо. Усі ці та інші якості особистості проявляються у поведінці при певних обставинах та можуть сприяти або перешкоджати вчиненню злочину;

в залежності від виду та кратності заподіяння шкоди – епізодичних (постраждали один раз) та “рецидивістів”, яким шкода заподіювалася неодноразово. Останні також можуть поділятися за ознакою заподіяння їм шкоди однорідними та різнорідними злочинами. Класифікація жертв торгівлі людьми за цією підставою набуває особливого значення з урахуванням того, що під час вчинення цього злочину у відношенні них може вчинятися цілий комплекс інших злочинів, серед яких зґвалтування, заподіяння тілесних ушкоджень, вбивств, крадіжки, шахрайства тощо, і відповідно заподіюватися різні види шкоди - фізична, моральна або майнова (матеріальна).

Також, цілком заслуговує на особливу увагу запропонована одним з основоположників віктимології Б. Мендельсоном *класифікація жертв злочинів за ступенем “вини”* [6, с. 26-27]. Він розрізняв: а) зовсім невинну жертву (так звану “ідеальну” жертву злочину); б) жертву з невеликою виною (жертва як результат свого незнання та непоінформованості); в) жертву, вина якої проявляється в однаковій мірі із особою злочинця (до цієї групи він відніс і провокуючу жертву); г) жертву повністю винну у посяганні на неї.

Також можливо вказати й на парадоксальність ситуації: з одного боку, потерпілі виїжджають на роботу за кордон за власним бажанням, а з другого – переважна більшість з них знає усі можливі ризики, які можуть виникнути, під час перебування за кордоном. У випадках, коли ризик був усвідомленим, на його ігнорування людей спонукало бажання будь-якою ціною заробити гроші, сподівання на щасливий випадок, нереалістична установка на власну невразливість, бажання красиво жити.

Характеризуючи особу жертви торгівлі людьми, додамо, що особливо важливе значення для її характеристики має питання прийняття (або неприйняття) факту *добровільної згоди потерпілого* при здійсненні торгівлі людьми. Даний факт є принциповим для: розуміння явища торгівлі людьми; визначення статусу “потерпілий від торгівлі людьми”; захист прав потерпілих, надання соціальної допомоги та здійснення запобігання їх віктимізації; ведення превентивної роботи для формування адекватного уявлення громадськості та фахівців щодо суті явища під час розміщення даних в інформаційних матеріалах; протидії торгівлі людьми, співпраці з

правоохоронними органами. Також вважаємо, що даному злочину притаманні *віктимне провокування* (воно характеризується необережною поведінкою жертви торгівлі людьми, яка не лише полегшує її вчинення, а й призводить до того, що жертва соромиться звертатися до правоохоронних органів, боїться осуду, особливо під час використання осіб в сексуальній індустрії) та *кумулятивний віктимний ефект* (накопичення ризику в поведінці жертви торгівлі людьми, яка по своїй природі є необачливою, нераціональною, та в наслідок цього особа торговця використовує такий стан потерпілого).

Проведений аналіз кримінальних справ про торгівлю людьми дозволив відокремити наступні групи потерпілих: 1) особи, які випадково стають жертвою даного злочину; 2) особи, які виявляють дещо провокуючу поведінку; 3) особи, які за їх добровільною згодою залучаються до кримінального бізнесу. До осіб першої категорії відносяться особи, які були заздалегідь “замовлені” покупцем, тривалий час вистежувались, були викрадені, таємно перевезені і передані за винагороду, а також особи, які були шляхом обману завербовані близькими знайомим або родичами. Відповідно до цієї позиції можливо виділити другу категорію осіб, які частіше стають жертвами торгівлі чи іншої незаконної угоди щодо людини – це особи, які своїм способом життя, інтересами, життєвими установками, поведінкою звертають на себе увагу злочинців, що займаються таким кримінальним бізнесом, і відповідно входять до “групи ризику”. Особливою групою потерпілих є, на наш погляд, виділена нами третя категорія осіб, які, будучи по суті “живим товаром” в кримінальному бізнесі, не вважають себе жертвами злочину. До таких, наприклад, відносяться жінки, які були направлені за кордон для занять проституцією або з часом були примушені до цього, але в силу своєї моральної деградації, можливості отримання хоч і невеликого, але заробітку. Відомі непоодинокі випадки, коли такі особи, будучи визволеними із системи рабства, повертались згодом туди добровільно.

Таким чином, жертвами торгівлі людьми найчастіше стають легковажні та довірливі особи віком 16-28 років, ними можуть бути як жінки, так і чоловіки, рівень освіти яких є невисоким, неодружені, значна кількість потерпілих відносять себе до бідної верстви населення. Все більше з'являється потерпілих від торгівлі людьми, які використовувались не в секс-бізнесі, а примусово експлуатувались в домашньому господарстві, у напівлегальних та нелегальних мануфактурах та фабриках, вік жертв становить 30-50 років. Торговці переходять до вербування у сільську місцевість. Поширюється внутрішня торгівля з метою втягнення до порнобізнесу та проституції дітей, в тому числі на замовлення іноземців. Дедалі розгортається і збільшується прибутковість дитячої порнографії через мережі Інтернет. Торговці висувають більше вимог до “якості товару”. Змінюються форми торгівлі людьми, способи вербування, шляхи вивезення, з урахуванням механізмів злочинної конспірації, внаслідок чого зростають масштаби проблеми. З'являються нові форми експлуатації людини, пов'язані з використанням її інтелектуальних можливостей. Підвищується латентність торгівлі людьми в Україні. Це є свідченням недостатньої ефективності правової та організаційної протидії торгівлі людьми в Україні.

Як бачимо, проаналізована класифікація жертв торгівлі людьми дає змогу виділити основні причини, які спричиняють торгівлю людьми в Україні:

незадовільний сучасний стан економіки і зайнятості населення; недоліки нормативно-правового регулювання соціально-економічної сфери; недосконалість законодавчої бази та її невідповідність нормам міжнародного права; пропаганда розпусти і насильства в засобах масової інформації; бездоглядність дітей, поширення алкоголізму і наркоманії та значне омоложення цих явищ; слабка поінформованість потенційних потерпілих про порядок виїзду з України; недостатній і нерегулярний контроль за діяльністю фірм, агентств та інших суб'єктів господарювання, що здійснюють працевлаштування громадян, надають шлюбні послуги, організують туристичні поїздки тощо. Наведена класифікація жертв торгівлі людьми, звичайно, не містить переліку всіх проявів цього злочину. Але вона, на наш погляд, може слугувати принциповою схемою для розробки механізму запобігання віктимізації жертв цього надзвичайно різноманітного виду злочинів, проблематика яких потребує подальших наукових досліджень.

Отже, до жертви торгівлі людьми варто ставитись як до фактора, який генетично та динамічно впливає на механізм її здійснення. Свого часу В. Франк порівнював злочин з еліпсом, фокусами якого є злочинець та його жертва [7, с. 26-27]. Утім, у багатьох випадках у механізмі вчинення торгівлі людьми спостерігається інверсія ролей: потенційну жертву неможливо відрізнити від майбутнього злочинця, оскільки їх (жертви і злочинця) дозлочинна поведінка свідчить про обопільне суспільно небезпечне загострення конфліктних відносин, порушення суспільних норм та правил поведінки. А тому вирішальна роль в остаточному визначенні жертви і злочинця в цих випадках належить конкретній життєвій ситуації.

К. Юнг підкреслює, що мета будь-якої конфліктної ситуації для потерпілого – це відновлення самого себе [15, с. 230], необхідність стати вищим за життєві обставини. Така зміна особистої та суспільної свідомості приводить до зміни ціннісних орієнтацій і в міру усвідомлення людиною буде сприяти звільненню її від злочинних форм поведінки та недопущення надалі посягань стосовно себе. З урахуванням цього справедливо вважаємо зміну ставлення до самого механізму вчинення злочину та перенесення частини акцентів зі злочинця на потерпілого. Відповідальність за події, що відбуваються у власному житті, людина повинна брати на себе, формуючи в такий спосіб власну систему контролю за своїми діями, поведінкою та вчинками. Якщо ж особа шукає причини подій, що відбуваються, зокрема негативних, в іншому, то це тільки зайвий раз підкреслить її підсвідому схильність до віктимізації.

Даний варіант розгляду конфлікту “злочинець – жертва”, на наше глибоке переконання, сприятиме загальній та спеціальній профілактиці торгівлі людьми у реальних життєвих ситуаціях. При цьому вказаний взаємозв'язок на психічному рівні формується за участю підсвідомості осіб, будучи елементом саморегуляції поведінки сторін.

Підбиваючи підсумок викладеного, сформулюємо ряд узагальнюючих суджень у вигляді **висновків** із приводу цінності знань про віктимізацію в структурі механізму запобігання торгівлі людьми. *По-перше*, у вказаній класифікації жертв відповідні комплекси даних про особу посідають чільне місце та суттєво впливають на специфіку організації та здійснення запобігання віктимізації торгівлі людьми. *По-друге*, усталений науковий підхід до визначення ролі жертви торгівлі людьми в системі

механізму вчинення злочину потребує суттєвого якісного перегляду в напрямку зміни акцентів при формуванні відповідної парадигми. *По-третє*, можна передбачити тенденцію до взаємного проникнення заходів нейтралізації віктимізації на різні рівні запобігання торгівлі людьми, що спричинено необхідністю забезпечення комплексності впливу на фактори, що спричиняють її поширення. *По-четверте*, важливо не тільки допомогти тим, хто опинився в скрутному, кризовому становищі, а й створити умови та можливості, що гарантують позитивний соціальний розвиток дівчат-підлітків та молодих жінок, і водночас запобігають виявам асоціальної поведінки, допомагають уникнути тих помилок, що негативно впливають на майбутній життєвий шлях. *По-п'яте*, незважаючи на вимоги ряду нормативно-правових актів, якими передбачені практичні заходи щодо боротьби з торгівлею людьми, комплексного законодавчого акта, у якому визначаються засади протидії торгівлі людьми, в т.ч., заходи по запобіганню віктимізації її жертв, не існує. Отже, сьогодні, існує нагальна потреба в прийнятті закону України “Про протидію торгівлі людьми”, який повинен стати своєрідним комплексом різногалузевих правових норм, спрямованих на системну протидію торгівлі людьми та в ньому потрібно передбачити положення, які стосуватимуться: запобігання та припинення та положення щодо заходів по стримуванню подальшого поширення торгівлі людьми, зниження її негативних наслідків, усунення факторів, що сприяють існуванню торгівлі людьми; заходів по реабілітації потерпілих від торгівлі людьми. Перелічені положення складають комплекс заходів з протидії даному ганебному явищу в цілому та з запобігання віктимізації жертв торгівлі людьми, зокрема.

Не можна зводити віктимізацію жертв торгівлі людьми лише до соціальних, економічних, політичних, культурних детермінантів. У кожної людини своя причина та мотивація певної поведінки, які коріняться на глибинно-психологічному рівні. Значний вплив на формування схильності осіб ставати жертвами торгівлі людьми мають умови виховання, психологічний клімат в родині, вроджені та набуті особливості характеру. Проблему віктимізації жертв торгівлі людьми потрібно й надалі розглядати та досліджувати не тільки науковцям, а й практичним працівникам, у тому числі правоохоронним органам, щоб виявляти причини та умови перетворення особи або групи осіб на реальну жертву або жертв торгівлі людьми, а також результат такого процесу існування цих негативних явищ у суспільстві.

Використані джерела:

1. Концепція проекту Закону України “Про протидію торгівлі людьми”: Затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 15 грудня 2010 р. № 2257-р. // Урядовий кур’єр. – 2011. – № 4.
2. Державна програма з протидії торгівлі людьми на період до 2010 року: Затверджена постановою Кабінету Міністрів від 7 березня 2007 р. № 410 // Офіційний вісник України. – 2007 р. – № 18. – Ст. 718.
3. Коновалов В. П. Виктимизация от преступности и её статистическое выражение : автореф. дисс. ... канд. юрид. наук / Всесоюзный научно-исследовательский институт МВД СССР. – М., 1979. – 22 с.
4. Лелетова М. В. Предупреждение виктимизации // Следователь. – 2007. – № 4. – С. 42-45.
5. Невский Н. Н., Невский А. Н. Влияние виктимогенной обстановки на виктимизацию // Вестник Владимирского юридического института. – 2008. – № 1. – С. 184-186.

6. Ривман Д. В. Виктимологія / Д. В. Ривман, В. С. Устинов. – СПб. : Юрид. центр Пресе, 2000. – 256 с.
7. Франк Л. В. Виктимологія и виктимность / Л. В. Франк. – Душанбе, 1972. – 140 с.
8. Туляков В. О. Вчення про жертву злочину: соціально-правові основи : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : спец. 12.00.08 “Кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право” / В. О. Туляков. – О., 2001. – 40 с.
9. Методика кримінологічного аналізу злочинності в Україні / О. М. Джужа, О. Г. Кулик, В. В. Василевич та ін. ; за заг. ред. О. М. Джужі. – К. : КНУВС, 2006. – 340 с. Ривман Д. В. Виктимологія / Д. В. Ривман, В. С. Устинов. – СПб. : Юрид. центр Пресе, 2000. – 256 с.
10. Полубинский В. И. Правовые основы учения о жертве преступления / В. И. Полубинский. – Горький, 1979. – 270 с.
11. Курс кримінології: Загальна частина: підручник: у 2 кн. – Кн.1 / О. М. Джужа, П. П. Михайленко, О. Г. Кулик та ін. ; за заг. ред. О. М. Джужі. – К. : Юрінком Гятер, 2001. – 450 с.
12. Организация деятельности органов внутренних дел по предупреждению преступлений : учеб. для слушателей Акад. управления МВД России / под ред. В. Д. Малкова, А. Ф. Токарева. – М. : Изд-во Акад. управления МВД России, 2000. – 322 с.
13. Еришов В. А. Методика расследования преступлений против жизни и здоровья граждан, совершаемых членами нефомальных групп (движений) : науч.-практ. пособие / В. А. Еришов, Г. В. Костылева, М. М. Милованова. – М. : Юрлитинформ, 2007. – 128 с.
14. Гегель Г. В. Ф. Система наук. Часть 1. Феноменология духа. – СПб. : Наука, 1999. – 444 с.
15. Юнг К. Г. Психологические типы / К. Г. Юнг ; пер. с нем. – СПб. : Ювента ; М. : Прогресс-Универс, 1995. – 670 с.

Плакса Н. О. Виктимизация в структуре механизма предотвращения торговли людьми в Украине

Исследованы вопросы, связанные с превращением индивидов в жертв торговли людьми, и применение соответствующих данных при моделировании закона о предотвращении торговли людьми в Украине. Сделано попытку анализа предпосылок к распространению этого явления, определения потенциальной группы риска.

Ключевые слова: *виктимизация, жертва, торговля людьми, предотвращение.*

N. Plaksa. Victimization in the structure of the mechanism of trafficking counteraction in Ukraine

The questions, related to converting of individuals into victims of trafficking and also application of this data into the model of law of trafficking counteraction analyzed in Ukraine. And also we try analised conditions of this phenomenon, defined the potential group of risk.

Key words: *victimization, victim, trafficking, counteraction.*

Почкун Г. В.
Національна академія внутрішніх справ

ПРАВО НА ОХОРОНУ ЗДОРОВ'Я ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЛІКАРСЬКИМИ ЗАСОБАМИ НАЛЕЖНОЇ ЯКОСТІ В УКРАЇНІ

В статті розглядаються особливості права особи на охорону здоров'я та забезпечення лікарськими засобами належної якості в Україні; визначається їх співвідношення; аналізується законодавство, яким передбачаються та гарантуються такі права.

Ключові слова: *здоров'я, право на охорону здоров'я, право на забезпечення лікарськими засобами належної якості.*